

Het **ROMEINEN** **DOEBOEK**

Ontdek alles over de
Romeinse tijd in Nederland

romeinen **nu**

Inhoud

Grote Romeinenquiz	2 t/m 31
Puzzeltijd: Romeinse woordzoeker	3
Tot hier en niet verder: de limes	4
Opdracht: binnen of buiten	5
Cijfers van letters	6
Doe het zelf: rekenen op z'n Romeins	7
Test: hoe Romeins ben jij?	8
Daar komt het legioen	10
Puzzeltijd: zoek de 10 verschillen	11
Sterke jongens!	11
Opdracht: wie is wie?	12
Hulp uit alle hoeken	13
De Romeinse stad	14
100% Romeins?	15
Speel een spelletje: 100% Romeins? - wie was het?	15
Wat schrijf je me nou?	21
Doe het zelf: schrijf Latijn!	21
Speel een spelletje: micare digitis	22
Strip	23
In de mode	24
Maak het zelf: je eigen Romeinse tunica	25
Maak het zelf: een bulla of lunula	26
Aan tafel!	27
Opdracht: naar de snackbar	27
Smulpaap Apicius	28
Maak het zelf: Romeinse wentelteefjes	29
Vechten voor je leven	30
Sporen zoeken!	31
Test: goed of fout?	31
Een Romeins mysterie	32
Tot slot: meer ontdekken?	32
Antwoorden en oplossingen	33

Salve! Dat zeggen de Romeinen als ze hallo tegen elkaar zeggen!

Salve!

De grote Romeinen Quiz

In dit Doeboek kom je steeds quizvragen tegen. Je kunt de quiz zelf spelen, maar het is ook leuk om dit samen met iemand anders te doen. Schrijf al je antwoorden op en kijk op het einde wie het meeste weet over de Romeinen!

De antwoorden op de quizvragen en alle andere opdrachten vind je op pagina 33!

Opdracht: binnen of buiten?

De grens van het Romeinse Rijk liep, langs de Rijn, dwars door ons land. De limes deelde Nederland in tweeën. Het deel ten zuiden van de Rijn hoorde bij het Romeinse Rijk. Het deel ten noorden niet.

In welk deel van Nederland woon jij nu? Het deel van Nederland dat ooit Romeins was, of het niet-Romeinse deel van Nederland? Ga zelf op onderzoek uit!

Stap 1. Pak een atlas.

Stap 2. Zoek in de atlas de stad of het dorp waar jij woont.

Stap 3. Teken nu op het kaartje hiernaast een stip op de plek waar jouw dorp of stad ligt.

Stap 4. Vul in het blokje hiernaast in of je binnen of buiten het deel van Nederland woont dat vroeger bij het Romeinse Rijk hoorde.

Ik woon
de grens van het Romeinse Rijk

De eerste forten die de Romeinen bouwden waren van hout. Hout rot en gaat dus niet zo lang mee. Daarom moesten de forten geregeld opnieuw gebouwd worden. Pas later bouwden de Romeinen al hun forten helemaal van steen.

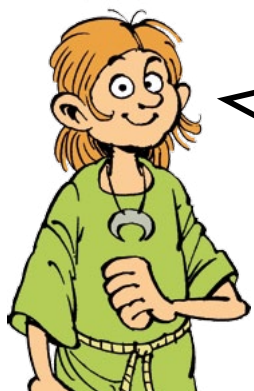
Puzzeltijd: zoek de 10 verschillen

Sterke jongens!

Het Romeinse leger was groot en sterk. De Romeinse soldaten waren zo sterk omdat ze goed samenwerkten en veel traiden. De soldaten werkten samen in een legioen. Zo'n legioen bestond uit ongeveer 5000 soldaten. Een legioen was weer ingedeeld in kleine groepen.

De Romeinse soldaten hadden goede wapens en droegen beschermende kleding. Ze hadden hele slimme manieren om aan te vallen. Een bekend voorbeeld hiervan is de schildpadformatie. Dan stonden de soldaten in een vierkant met alle schilden aan de buitenkant en aan de bovenkant.

Zo'n schildpadformatie noem je een **testudo**. Testudo is de Latijnse naam voor schildpad.

Wat schrijf je me nou?

De Romeinen konden net als wij lezen en schrijven. Nou ja, de rijke Romeinen dan in ieder geval! In onze tijd moeten alle kinderen verplicht naar school. Bij de Romeinen was dat wel anders! Vaak kregen de kinderen van rijke Romeinen thuis les van een slaaf die daarvoor speciaal was ingehuurd.

Romeinen krasten berichten met een speciale pen in een plankje met bijenwas. Dat kon je dichtvouwen als een soort boekje. Ze gebruikten schrijfplankjes ook om korte berichtjes naar elkaar te sturen. Nu verzend je dit soort berichtjes met je telefoon, dat gaat wel een heel stuk sneller!

Schrijfplankje en een pen (stylus) waarmee je letters in de bijenwas kunt krassen en met de achterkant weer kunt uitwissen.

Doe het zelf: schrijf Latijn!

Op het schrijfplankje zie je de letters van de Romeinse taal, het Latijn. Ze lijken wel een beetje op onze letters, maar ze hebben er minder. Voor de C en de K gebruikten ze maar één letter, net als voor de U en de V. Schrijf hieronder een bericht met Latijnse letters. Bijvoorbeeld een uitnodiging voor een Romeins feest voor je vrienden.

Speel een spelletje: micare digitis

Micare digitis betekent 'laat je vingers zien!'. Voor dit Romeinse spel voor twee spelers heb je alleen maar je handen nodig.

Ga tegenover elkaar staan of zitten. Bal allebei je rechterhand tot een vuist.

Zeg tegelijkertijd: een, twee drie! En bij drie steek je tegelijkertijd een aantal vingers naar voren en roep je hoeveel vingers jullie bij elkaar opgeteld zullen hebben opsteken. Als je het juiste aantal opgestoken vingers hebt geroepen, krijg je een punt.

Hou je eigen punten bij door je vingers van je linkerhand op te steken. Wie het eerst zijn hele linkerhand, dus 5 vingers heeft opgestoken, wint het spel.

Micare digitis wordt in Italië nog steeds gespeeld, alleen noemen ze het nu **Morra**.

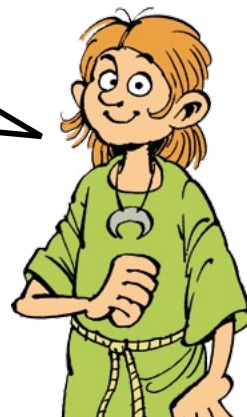
Quiz: vraag 6

**Waar of niet waar:
de Romeinen hebben de
dobbelsteen uitgevonden.**

- A. Waar
- B. Niet waar

Wist je dat één op de drie Romeinen een kind was? Romeinse kinderen hielden in hun vrije tijd ook van spelen. Ze speelden balspellen, bordspellen en hadden ook speelgoed. Er werd zelfs met een pop gespeeld die erg veel lijkt op een pop waar nu veel kinderen nog steeds mee spelen.

In **het Romeinen Doeboek** ontdek je van alles over de Romeinse tijd in Nederland. Waarom waren de Romeinen hier? Wat deden ze allemaal? Wat voor kleren droegen ze? Wat aten ze? En nog veel meer!

De geschiedenis ontdekken is nog nooit zo leuk geweest! Dit boek staat namelijk vol opdrachten, puzzels, knutselideeën, een quiz en de leukste weetjes over de Romeinen in Nederland.

Ontdek hoeveel procent Romeins jij bent, kleeft je als een echte Romein en ga aan tafel liggen om te smullen van je zelfgemaakte Romeinse maaltijd.

Met het Romeinen Doeboek word jij een echte Romeinen expert!

8 - 12 jaar

www.romeinen.nu

